

Bokmelding:

Thomas Sundnes Drønen og Marianne Skjortnes (red):

Med hjertet på flere steder

Om barn, misjon og flerkulturell oppvekst

393 sider

Tapir akademisk forlag, Trondheim 2010

Med overgrepssakene ved internatet i Japan for 20 år siden ble misjonærbarn og deres oppvekstvilkår satt på den offentlige dagsorden. Media tok tak, og barn av misjonærer har siden gjort seg sterkt gjeldende i debatten. Men debatten er ikke ny. Spørsmålet om misjonærbarns skolegang – for det er det som har vært kjernen i saken – har vært diskutert i Det Norske Misjonsselskap i over 150 år. Gjennom årene har en rekke ulike løsninger vært forsøkt. Nå foreligger boken som systematisk belyser og drøfter ulike aspekter ved spørsmålet. Den består av 17 artikler/kapitler fordelt under fem hovedoverskrifter historien, skolen, opplevelsen, kallet, barnet. Det gir innholdsmessig utvikling,

men kapitlene kan også leses uavhengig av hverandre. Samtlige bidrag er skrevet av fagfolk med kompetanse på sine felt. Her samles tråder fra en vanskelig debatt, her dokumenteres det, og her problematiseres det. Boken er lesverdig og et must for alle som på en eller annen måte har noe med misjon å gjøre, lek som lærd. Den er et bidrag til norsk og internasjonal barndoms- og misjonshistorie og plasserer seg innenfor den internasjonale diskurs om Third Culture Kid og misjonærbarn som prototyper i en stadig mer globalisert verden.

Selv om stoffet er hentet hovedsakelig fra Det Norske Misjonsselskaps historie og virke, bør boken interessere langt utenfor Misjonsselska-

pets rekker. Den gir kunnskap om og innsikt i en problematisk og smertefull side ved moderne protestantisk misjonsvirksomhet: Barns atskillelse fra foreldre på grunn av en sak som foreldrene og ikke barna valgte å vie livet sitt til. Sju kapitler omhandler Misjonsselskapets interne debatter og de forskjellige løsninger man har valgt med hensyn til misjonærbarne skolegang fra 1850-årene frem til i dag, da internatdriften er nedlagt ved samtlige av Misjonsselskapets skoler i utlandet. Nedleggelse av internatene var da også en uttalt målsetting for dem som reiste debatten om misjonsærbarne på slutten av 1980-tallet.

Boken gjør inntrykk. Det tegnes et sammensatt bilde av det å være misjonærbarne. Det er sterkt kost å lese om de spor atskillelse og internatliv har satt i barns sinn – og i foreldres. Det er innimellom hjerteskjærende. Opprørende er det også å lese om seksuelle overgrep ved betrodd omsorgspersonale. At også medelever kunne være overgripere, er mindre kjent. Men bildet er ikke bare mørkt. Mange formidler positive følelser, og mange betrakter

sin bakgrunn som en ressurs. Særlig interessant er det å lese kapitlet om misjonærbarndebatten slik den har artet seg de siste tiårene. Krav er blitt reist og imøtekommet, om enn ikke i det tempo mange forventet. Fra en side sett er det forståelig og legitimt at det reises krav overfor organisasjonene i denne saken. Men etter hvert vil man måtte kunne stille spørsmålet: Når er kravene egentlig oppfylt?

Gjennomgående ses misjonærbarne som offer og representanter for en historisk marginalisert gruppe. De betraktes også som "undertrykte". Dette settes inn i en teoretisk ramme hentet fra den radikale teoretiker Michel Foucault (1926-1984), fransk filosof, sosiolog og historiker. Fra en side sett er det teoretiske utgangspunktet overraskende, siden Foucaults prosjekt er den absolutte frigjøring, noe som innebærer at religion, misjon og kirke i seg selv fungerer undertrykkende på frihetssøkende mennesker.

Misjonærbarne skjebne er betinget av foreldrenes valg av yrke. Valget er uttrykk for et religiøst kall, som ble overordnet så si alle andre kall et menneske står i, blant annet

foreldrekallet. Denne spenningen mellom ulike kall er et viktig tema i boken. Her står vi overfor selve grunnproblemet for misjonærer og deres barn, misjonsorganisasjonene og ikke minst for alle som vil prøve å forstå dette feltet. Nettopp her har boken en betydelig svakhet. I altfor liten grad setter den kallet og beslektede temaer som for eksempel offer, lydighet mot Guds vilje for den enkelte etc. inn i en bredere mentalitets-historisk, sosiokulturell og kirkelig teologisk ramme. Det hadde gitt boken større tyngde, ikke minst teologisk. Det blir lett slik at det felles ahistoriske verdidommer. Her representerer professor Ellen Schrupfs artikkel om barn-domshistorie et unntak. Hennes metodiske og teoretiske perspektiver på historien som prosess i sin kontekst burde i sterkere grad preget andre bidrag. Man tegner ikke den brede historiske konteksten for den moderne misjonsbevegelse og den løsning "barneproblemet" fikk til de forskjellige tider og situasjoner. Bevisstheten om historisk kontekst gir bedre forståelse slik at man med større troverdighet kan ta stilling til fortiden. På sitt vis legger boken

opp til at det skal holdes et historisk oppgjør med fortiden. Men hva mener man med et slikt oppgjør? Skal det foretas ut fra vår tids eller "evige" moralske normer, eller består det i frigjøring fra antikvert ideologi og sosiopolitiske realiteter? I forhold til dette spørsmålet er boken sprikende. I en kristen sammenheng vil man i forhold til fortiden måtte ta stilling til hva som bør traderes og hva ikke.

Kristin Norseth